

Lieta C-256/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2019. gada 26. marts

Iesniedzējtiesa:

Verwaltungsgericht Wien (Austrija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 27. februāris

Prasītāja:

S.A.D. Maler und Anstreicher OG

Atbildētājs:

Magistrat der Stadt Wien

Pamatlietas priekšmets

Tiesību subjekta, kura kompetencē ir tiesības uz atvaļinājumu būvniecības nozarē, pilnvaras iekasēt maksājumus no prasītājas saistībā ar tās darbinieku atvaļinājuma atlīdzību, transponējot Direktīvas 2003/88/EK 7. pantu

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

No Savienības tiesībām izrietošas sekas tiesneša kompetences neesamībai, kas radušās tiesas iekšējās lietu sadales kārtības neievērošanas dēļ, ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu un likumdevēja pienākumu nodrošināt iespēju celt prasību par šādiem pārkāpumiem

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kā arī efektivitātes princips vismaz tādā valsts tiesību sistēmā, kas tiesu neatkarības un objektivitātes nodrošināšanas nolūkā savā konstitūcijā nosaka

pamattiesības tiesnešiem piešķirt lietas saskaņā ar vispārējos noteikumus iepriekš paredzētu stingru lietu sadales kārtību, interpretējami tādējādi, ka likumdevējam jānodrošina, ka šī pamattiesībā noteiktā garantija ir efektīva un nevis vienīgi teorētiska?

1a) Papildjautājums. Ja atbilde uz jautājumu 1) ir noliedzoša:

Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kā arī efektivitātes princips valsts tiesību sistēmā, kuras konstitūcijā ir nostiprinātas pamattiesības uz stingru lietu sadales kārtību, likumdevējam uzliek kādas garantijas saistības, un ja tā, tad kādas?

1b) Papildjautājumi. Ja atbilde uz jautājumu 1) ir apstiprinoša:

1b- 1) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kā arī efektivitātes princips vismaz tādā valsts tiesību sistēmā, kuras konstitūcijā ir nostiprinātas pamattiesības uz stingru lietu sadales kārtību, pieprasa, ka netiek ņemti vērā tādi ar lietas materiālu piešķiršanu tiesnesim saistīti rīkojumi, vai attiecīgi darbības, kuras veikusi institūcija, kas saskaņā ar likumu nav kompetenta sniegt šādus rīkojumus, resp., veikt šādas darbības?

1b- 2) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kā arī efektivitātes princips vismaz tādā valsts tiesību sistēmā, kuras konstitūcijā ir nostiprinātas pamattiesības uz stingru lietu sadales kārtību, pieprasa, ka tiesas iekšējās kārtības reglaments institūcijai, kas nodarbojas ar lietas materiālu sadali, drīkst paredzēt, ja vispār, tad tikai jau iepriekš definētu ierobežotu rīcības brīvību saistībā ar lēmumu par lietu piešķiršanu?

2) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kā arī efektivitātes princips vismaz tādā valsts tiesību sistēmā, kas tiesu neatkarības un objektivitātes nodrošināšanas nolūkā savā konstitūcijā nosaka pamattiesības tiesnešiem piešķirt lietas saskaņā ar vispārējos noteikumus iepriekš paredzētu stingru lietu sadales kārtību, interpretējami tādējādi, ka tiesnesim, kuram ir šaubas 1) par tiesas iekšējās lietu sadales kārtības likumību vai attiecīgi 2) par tiesas iekšējo lietu sadali nosakoša šī tiesneša darbību tieši skaroša iekšēja tiesas lēmuma (it īpaši lēmuma par tiesā izskatāmo lietu piešķiršanu) likumību, šādu šaubu gadījumā ir jānodrošina iespēja iesniegt (it īpaši, šim tiesnesim neradot finansiālus izdevumus) apelāciju citā tiesā, kurai ir visaptveroša kompetence pārbaudīt par prettiesisku atzīta tiesību akta likumību?

Ja atbilde ir noliedzoša: Vai pastāv jebkādas citas prasības, kas jānodrošina likumdevējam, kas garantē, ka tiesnesim tiek dota iespēja, ka tiek ievērots tiesiskums uz viņu attiecināmu likuma prasību izpildē par likumā noteikto prasību (it īpaši tiesas iekšējo normatīvu) izpildi attiecībā uz lietu piešķiršanu?

3) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kā arī efektivitātes princips vismaz tādā valsts tiesību sistēmā, kas tiesu neatkarības un objektivitātes nodrošināšanas nolūkā savā konstitūcijā nosaka

pamattiesības tiesnešiem piešķirt lietas saskaņā ar vispārējos noteikumus iepriekš paredzētu stingru lietu sadales kārtību, interpretējami tādējādi, ka tiesvedības dalībniekam, kuram ir šaubas 1) par tiesas procesa iztiesāšanai prejudiciāli nozīmīga noteikuma par iekšējo lietu sadali tiesiskumu vai attiecīgi 2) par šīs tiesvedības piešķiruma konkrētajam tiesnesim likumību, vēl pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas šo šaubu sakarā (šim [tiesvedības] dalībniekam neradot pārmērīgus finansiālus izdevumus), ir jānodrošina iespēja iesniegt apelāciju citā tiesā, kurai ir visaptveroša kompetence pārbaudīt par prettiesisku atzīta tiesību akta likumību?

Ja atbilde ir noliedzoša: Vai pastāv jebkādas citas prasības, kas jānodrošina likumdevējam, kas garantē, ka [tiesvedības] dalībniekam vēl pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas tiek dota iespēja, ka tiek panākta viņa pamattiesību uz “likumā paredzētu tiesnesi” likumības ievērošana?

4) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kā arī efektivitātes princips vismaz tādā valsts tiesību sistēmā, kas tiesu neatkarības un objektivitātes nodrošināšanas nolūkā savā konstitūcijā nosaka pamattiesības tiesnešiem piešķirt lietas saskaņā ar vispārējos noteikumus iepriekš paredzētu stingru lietu sadales kārtību, interpretējami tādējādi, ka tiesas iekšējā lietu sadale un tiesas iekšējā dokumentu aprīte ir organizēta tik pārskatāmi un saprotami, ka tiesnesim vai attiecīgi [tiesvedības] dalībniekam tiek dota iespēja, neradot viņiem lieku apgrūtinājumu, pārbaudīt konkrētas lietas materiālu iedalīšanas tiesnesim vai attiecīgi noteiktam tiesnešu senātam atbilstību iekšējās lietu sadales kārtības prasībām?

Ja atbilde ir noliedzoša: Vai pastāv jebkādas citas prasības, kas jānodrošina likumdevējam, kas garantē, ka tiesnesim vai attiecīgi [tiesvedības] dalībniekam, tiek dota iespēja noskaidrot noteiktas tiesā izskatāmo lietu sadales tiesiskumu?

5) Vai LES 19. panta 1. punkta otrā daļa, lasot to kopsakarā ar Hartas 47. pantu, kā arī efektivitātes princips vismaz tādā valsts tiesību sistēmā, kas tiesu neatkarības un objektivitātes nodrošināšanas nolūkā savā konstitūcijā nosaka pamattiesības tiesnešiem piešķirt lietas saskaņā ar vispārējos noteikumus iepriekš paredzētu stingru lietu sadales kārtību, interpretējami tādējādi, ka tiesvedības dalībniekiem un tiesvedības tiesnesim, neprasot papildus rīcību no viņu puses, ir jādod iespēja izprast lietu sadales kārtības noteikumu saturu, kā arī, ka tiesvedības dalībniekiem un tiesnesim šādā veidā ir jābūt iespējai pārbaudīt, vai lieta tiesnesim vai attiecīgi noteiktam tiesas senātam iedalīta likumīgi?

Ja atbilde ir noliedzoša: Vai pastāv jebkādas citas prasības, kas jānodrošina likumdevējam, kas garantē, ka tiesnesim vai attiecīgi [tiesvedības] dalībniekam, tiek dota iespēja noskaidrot noteiktas tiesā izskatāmo lietu sadales tiesiskumu?

6) Kādi pienākumi rīkoties ir tiesnesim, kuram saskaņā ar (tiesas iekšējo vai ārpus tiesas) tiesību aktu, kuru viņš nav tiesīgs apstrīdēt, ir jārīkojas, pārkāpjot Savienības tiesības un [tiesvedības] dalībnieka tiesības, ņemot vērā viņa

Savienības tiesībās noteiktās saistības ievērot Savienības tiesībās paredzētās procesuālās prasības?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

LES 19. panta 1. punkta otrā daļa

Eiropas Savienības Pamattiesību Hartas 31. un 47. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas 2003/88/EK (2003. gada 4. novembris) par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem 7. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Bundes-Verfassungsgesetz (B-VG) (Federālais Konstitucionālais likums) 83. pants un 135. panta 2. punkts

Gesetz über das Verwaltungsgericht Wien (Vīnes Administratīvās tiesas likums) 14. un 18. pants

Bauarbeiter-Urlaubs- und Abfertigungsgesetz (BUAG) ([Likumu par būvniecības nozares darbinieku apmaksātu atvaļinājumu un atlaišanas pabalstu piešķiršanas kārtību) 2., 3., 4.–12. un 24.–29.a panti.

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Iesniedzējtiesa ir saņēmusi sūdzību par atbildētāja 2018. gada 19. jūnija lēmumu, ar kuru saskaņā ar *Bauarbeiter-Urlaubs- und Abfertigungsgesetz (BUAG)* 25. panta 5. punktu tika lemts par prasītājas 2018. gada 24. maijā iesniegtajiem iebildumiem pret 2018. gada 25. aprīļa parāda piedziņas rīkojumu.
- 2 Šim piedziņas rīkojumam pamatā bija *Bauarbeiter-Urlaubs- und Abfertigungskasse (BUAK)* [Būvniecības nozares darbinieku atvaļinājumu un atlaišanas pabalstu fonds] (turpmāk tekstā – “BUAK”) pret prasītāju izvirzītais prasījums saistībā ar tiesībām uz atvaļinājuma atlīdzību Direktīvas 2003/88/EK 7. panta izpratnē, jo BUAK pamatojās uz pieņēmumu, ka prasītāja ietilpst BUAG piemērošanas jomā. Prasītāja iebilda, ka tās uzņēmums neietilpstot BUAG piemērošanas jomā, kādēļ ar apstrīdēto rīkojumu prettiesiski notiekot iejaukšanās viņas īpašuma tiesībās.
- 3 Šai sakarā iesniedzējtiesnesim 2018. gada 26. jūlijā kā tikai viena apelācija ar tikai vienu lietas numuru tika iedalītas divas sūdzības. Tomēr faktiski šo abu sūdzību pamatā bija divi neatkarīgi iestāžu lēmumi, pamatojoties uz diviem patstāvīgiem, savstarpēji neatkarīgiem un atšķirīgos datumos iesniegtiem iebildumiem.

- 4 Tā kā iesniedzējtiesas kanceleja šīs abas sūdzības (kļūdas dēļ) bija novērtējusi kā tikai vienu apelāciju un tādēļ tās nebija iedalījusi atsevišķi saskaņā ar attiecīgajiem piešķiršanas noteikumiem, bija konstatējama lietu sadales prasībām neatbilstoša [lietas] piešķiršana. Pēc tam, kad iesniedzējtiesnesis kancelejai bija norādījis uz šo acīmredzamo kļūdu, 2018. gada 31. jūlijā arī otrajai sūdzībai tika piešķirts atsevišķs lietas numurs, tomēr arī šī apelācija tika atkārtoti piešķirta iesniedzējtiesnesim, pamatojoties uz noteikumu par lietu sadali, kas patiesībā nebija piemērojams.
- 5 Tādēļ iesniedzējtiesnesis 2017. gada 3. augustā cēla “iebildumu par kompetences neesamību” saistībā ar nepareizu [lietas] piešķiršanu, kā rezultātā tiesas prezidents, neiesaistot kompetento kancelejas lietu sadales komisiju, deva mutisku rīkojumu apelāciju pievienot citai (iesniedzējtiesnesim jau piešķirtai) tiesvedībai, neievērojot noteikumu, ka aplūkoti lietas materiāli ir jāpiešķir no jauna. Šim mutiskajam rīkojumam netika sagatavota nekāda veida dokumentācija; iesniedzējtiesnesis par to uzzināja tikai nejauši.
- 6 Pret šādu Tiesas prezidenta rīcību Austrijas tiesību sistēma neparedz nekādu atsevišķas apelācijas iesniegšanas kārtību. Tādēļ 2018. gada 5. oktobrī iesniedzējtiesnesis iesniedza prasību konstatēt, ka viņa kompetencē nav izskatīt aplūkoto apelācijas sūdzību, paskaidrojot, ka ja viņš, neraugoties uz to, tomēr sniegtu nolēmumu, tas būtu nekonstitucionāls un pretrunā ar ECTK 6. panta 1. punktu, kādēļ viņam šajā gadījumā varētu draudēt dienesta, disciplinārā un kriminālā atbildība un zaudējumu atlīdzināšanas sankcijas.
- 7 Savā 2018. gada 10. oktobra vēstulē *Verwaltungsgericht Wien* [Vīnes Administratīvā tiesa] prezidents iesniedzējtiesnesim darīja zināmu, ka viņa kompetencē ir izskatīt konkrēto apelācijas sūdzību, un viņam ir pienākums to darīt. Iesniedzējtiesnesis pret šo lēmumu Administratīvajā tiesā iesniedza apelāciju. Ar 2018. gada 21. novembra nolēmumu Administratīvā tiesa šo apelāciju noraidīja, pamatojoties uz to, ka iesniegt pieteikumu par viņa lēmuma iespējamo neatbilstību konstitūcijai un konvencijām ir tiesīgs vienīgi tiesvedības dalībnieks, un nevis tiesnesis, kuram lietas materiāli ir uzticēti, neievērojot likuma prasības.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 8 Ja tiesnesis šajā gadījumā vadītos no pieņēmuma, ka lēmums par lietas piešķiršanu, kas ir pretrunā ECTK 6. panta 1. punktam un Hartas 47. pantam, pamatojoties uz Hartas 47. panta piemērošanas prioritāti, nav jāievēro un tādēļ arī nav jāizpilda, un ja viņš tādēļ neuzņemtos iztiesāt šo viņam prettiesiski piešķirto lietu, viņam varētu draudēt smagas kriminālās un disciplināratbildības, kā arī zaudējumu atlīdzināšanas sekas. Tomēr šādas sekas tiesnesim draud arī tad, ja viņš pieņem lēmumu, neraugoties uz to, ka apzinās savas paša kompetences neesamību. Tādēļ tiesnesim nav citas alternatīvas rīcības iespējas, kuru rezultātā viņam nedraudētu šādas sekas. Līdz ar to saskaņā ar Austrijas tiesību sistēmu

tiesnesis pat nav tiesīgs vērsties pret to, ka viņam pretlikumīgā veidā uzlikts par pienākumu rupji pārkāpt Austrijas konstitūcijas, ECTK un Hartas prasības.

- 9 Atbildot uz pirmo jautājumu par to, vai likumdevējam ir jānodrošina, ka likumā paredzētā pamattiesībās noteiktā garantija par iepriekš paredzētu stingru lietu sadales kārtību ir efektīva un nevis tikai teorētiska, iesniedzējtiesa uzskata, ka likumdevējam, īstenojot savu nodrošinātāja kompetenci, saskaņā ECTK un Savienības tiesībām jāgarantē, ka faktiski notiek piešķirto pamattiesību ievērošana, un tā ir saprātīgā veidā realizējama.
- 10 Cik zināms, šai jautājumā vēl nepastāv detalizētāka Tiesas judikatūra par to, kādā veidā un kādā apjomā likumā jāatspoguļo šī efektivitātes prasība attiecībā uz Hartas 47. pantā, lasot to kopsakarā ar ECTK 6. panta 1. punktu, garantētajām tiesībām uz tādu tiesnešu kompetences sadalījumu tiesvedībās, kas notiek saskaņā ar likuma normām. Tas, ka šis jautājums vismaz Austrijā ir ļoti būtisks, izriet jau no valsts tiesību situācijas raksturojuma, kas kā tiesnesim, tā arī katram [tiesvedības] dalībniekam liedz panākt likumā paredzētā kompetences sadalījuma prasību izpildi.
- 11 Atbildot uz otro jautājumu par to, vai tiesnesim, kuram ir šaubas par tiesas iekšējās lietu sadales vai attiecīgi to realizējoša (piešķiršanas) lēmuma tiesiskumu, ir jābūt objektīvai iespējai iesniegt apelāciju citā tiesā, kurai ir visaptverošas kontroles pilnvaras, iesniedzējtiesa uzskata, ka, īstenojot likumdevējam pamattiesībās noteikto nodrošinātāja kompetenci, pamattiesību subjektam nodrošināmas arī tiesības iesniegt efektīvu apelāciju. Valsts judikatūra, kas aplūkota šai lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, liedz tiesnesim jebkādas iespējas iesniegt šādu apelāciju. Tādēļ rodas jautājums, vai tiesnesis, uz kuru attiecas piešķiršanas lēmums jau, pamatojoties uz šīm neievērošanas gadījumā draudošajām likumā noteiktajām sankcijām, ir pamattiesību subjekts Hartas 47. panta pamattiesību garantiju izpratnē. Ja atbilde ir noliedzoša, rodas jautājums, vai un kādā apjomā šis tiesnesis vismaz pastarpināti ir īpašo tiesību subjekts Hartas 47. panta izpratnē, it īpaši attiecībā uz tiesībām panākt lēmuma, kas ir pretrunā tiesas iekšējo lietu piešķiršanas kārtībai, pārbaudi citā neatkarīgā tiesā.
- 12 Atbildot uz trešo jautājumu par to, vai tiesvedības dalībnieks, kuram ir šaubas par tiesvedības iztiesāšanai prejudiciāli nozīmīga noteikuma par iekšējo lietu sadali tiesiskumu vai attiecīgi par šī tiesas procesa piešķiruma konkrētajam tiesnesim tiesiskumu, vēl pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas, ir jānodrošina iespēja iesniegt apelāciju citā tiesā, kurai ir visaptveroša kompetence pārbaudīt par prettiesisku atzīta tiesību akta likumību, iesniedzējtiesa norāda uz tiesiskiem ierobežojumiem, kas var aizkavēt pamattiesībās noteikto iespēju efektīvi pārsūdzēt lēmumu īstenošanu.
- 13 Austrijas precīzo un nepārprotamo tiesību situācijas gaismā administratīvās tiesas procesā nav paredzētas nekādas pārsūdzēšanas iespējas, kuras vēl pirms galējā nolēmuma pieņemšanas dotu iespēju pārbaudīt jautājumu par tiesneša neobjektivitāti, resp., kompetences neesamību. Saistībā ar ECTK judikatūru šīs

tiesību situācijas sakarā, iepriekš minēto pušu tiesību neievērošana nozīmē Hartas 47. panta pārkāpumu.

- 14 Atbildot uz ceturto jautājumu par to, vai tiesas iekšējā lietu sadale un tiesas iekšējā dokumentu aprites procedūra ir organizēta tik pārskatāmi un saprotami, ka tiesnesim vai attiecīgi [tiesvedības] dalībniekam tiek dota iespēja, neradot viņam lieku apgrūtinājumu, pārbaudīt konkrētas lietas materiālu piešķiršanas atbilstību iekšējās lietu sadales kārtībai, iesniedzējtiesa norāda, ka konkrētā tiesvedība ir diezgan tipisks gadījums, kad faktiski nav iespējams izsekot lēmumiem par tiesas iekšējo lietu sadali. Tādēļ, kamēr likumdevējs nenoteiks izpildāmas prasības veidot izprotamu un viegli pieejamu lietu sadales procesu dokumentāciju, pat, ja Tiesas atbilde uz abiem iepriekšējiem jautājumiem būs apstiprinoša, šai gadījumā Hartas 47. pantā garantētajām tiesībām ir tikai teorētisks raksturs.
- 15 Turklāt pašreizējā prakse ir tāda, ka tiesvedības dalībniekam faktiski ir absolūti neiespējami iegūt informāciju par procesiem, kas saistīti ar lietu sadali, jo visbiežāk pat tiesnešiem nav iespējams piekļūt šai informācijai. Arī šis fakts liecina par to, ka Hartas 47. pantā likumdevējam noteikto prasību noskaidrošanai ir būtiska nozīme prasības par lietu sadales procesu caurspīdību un pārbaudāmību nodrošināšanai.
- 16 Atbildot uz piekto jautājumu par to, vai tiesvedības dalībniekiem un tiesvedības tiesnesim, neprasot papildus rīcību no viņu puses, tiek dota iespēja izprast lietu sadales kārtības noteikumu saturu un pārbaudīt, vai lieta piešķirta likumīgi, iesniedzējtiesa uzskata, ka lielākajā daļā gadījumu jautājumi par konkrētu lietas materiālu sadali netiek uzdoti, jo parasti pat tiesnesim nav iespējams iegūt informāciju par lietu sadales procedūram. Līdz ar to institūcijas, kas nodarbojas ar lietas materiālu piešķiršanu faktiski nav pakļauti nekādai kontrolei. Turklāt Austrijas pašreizējā tiesību situācija ir tāda, ka nav iespējams vai attiecīgi atļauts pārbaudīt tiesas iekšējās lietu sadales noteikumu atbilstību likumdošanai.
- 17 Sestais jautājums saistībā ar tiesnešiem eksistenciāli svarīgo lietas materiālu sadales problemātiku attiecas uz pienākumu rīkoties tiesnesim, kuram saskaņā ar tiesību aktu, kuru viņš nav tiesīgs apstrīdēt, ir jārīkojas, pārkāpjot Savienības tiesības un [tiesvedības] dalībnieka tiesības, ņemot vērā viņa Savienības tiesībās noteiktās saistības ievērot Savienības tiesībās paredzētās procesuālās prasības.
- 18 Kā norādīts iepriekš, tiesnesis prasībām neatbilstošas lietas materiālu piešķiršanas gadījumā ir apdraudēts, jo apstākļos, kad nav nekādas iespējas celt prasību par šo pretlikumību, viņam jāpieņem nolēmums, pārkāpjot Hartas 47. panta prasības. Tomēr vēl problemātiskāk ir, ja tiesnesis ņem vērā Tiesas judikatūru un lietu sadales aktu, kas ir acīmredzami pretrunā Hartas 47. pantam, izslēdzot iedarbības rezultātā nepastarpināti piemērojot ES tiesības, novērtē kā nesaistošu vai attiecīgi nerespektējamu. Tad vēl jo vairāk tiktu aizskartas [tiesvedības] dalībnieka Hartas 47. pantā noteiktās tiesības, šai gadījumā tiesību akta neizpildīšanas rezultātā izraisītā tiesvedības nesamērīgā ilguma dēļ. Šādā gadījumā tiesnesim atliek vienīgi iespēja iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu

nolēmumu, ja vien nejaušā kārtā konkrētajai piešķirtajai lietai piemērojamas ES tiesības.

DARBBA VERSIJA